

VOORBLAD

Rechtbank Gelderland

Zaaknummer: NL19.3842

Middelkoop tegen van Erp

Vonnis van 18 november 2019

G.J. Meijer
Rechter
Rechtbank Gelderland

P.J. Koene
Griffier
Rechtbank Gelderland

vonnis

RECHTBANK GELDERLAND

Civiel recht

Zittingsplaats Arnhem

zaaknummer: NL19.3842

Vonnis van 18 november 2019

in de zaak van

WILLEM PIETER MIDDELKOOP,
wonende te Castricum,
eiser, hierna te noemen: Middelkoop,
advocaat mr. I.M.C.A. Reinders Folmer te Amsterdam,

tegen

PEPIJN JONAS VAN ERP,
wonende te Nijmegen,
verweerder, hierna te noemen: Van Erp,
advocaat mr. T.M. ten Velde te Tilburg.

1. De procedure

- 1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:
- de procesinleiding
 - het verweerschrift
 - het proces-verbaal van mondelinge behandeling op 5 juni 2019.

- 1.2. Ten slotte is vonnis bepaald.

2. De feiten

- 2.1. Middelkoop is journalist en schrijver. Hij heeft samen met Tim Dollée een boek geschreven met de titel 'Patronen van Bedrog'. In dat boek wordt beschreven hoe de werkelijke macht in de Verenigde Staten niet in handen is van het Witte Huis maar van het militair industriële complex, ook genoemd *Deep State*.
- 2.2. Van Erp is bestuurslid van de stichting Skepsis, webmaster van het Twitteraccount van Skepsis en redacteur van de website 'Kloptdatwel.nl'.
- 2.3. Op 5 juni 2018 heeft Van Erp getwitterd:

Bewijzen heeft @wmiddelkoop niet maar volgens hem is inmiddels toch wel vastgesteld dat het instorten van WTC7 controlled demolition is geweest. Belooft niet veel goeds voor de betrouwbaarheid van het bronnenonderzoek van zijn boek ...

2.4. Op 12 juni 2018 heeft Van Erp het boek van Middelkoop en Dollée gerecenseerd in een blog op de website Kloptdatwel.nl. In dat blog staat onder meer:

Patronen van bedrog - broddelwerk van Willem Middelkoop en Tim Dollee

Het is de basisgedachte van menige complottheorie: een elite van belangrijke mensen op sleutelposities in de financiële wereld, de wapen- en oliehandel en in de politiek orkestreert in het geniep de belangrijkste gebeurtenissen in de wereld. Terwijl de gewone man denkt dat het gaat om acties die het gevolg zijn van beleid van onze redelijk gecontroleerde overheden, of dat er toeval in het spel is. Willem Middelkoop en Tim Dollee zien al die heimelijke operaties van een wereldelite achter de schermen wel en schreven er *Patronen van bedrog* over, ruim een week geleden uitgekomen bij Amsterdam University Press. Het is een vrij standaard complotdenkersboek, vol verdraaiingen, domme fouten, slecht gekozen bronnen en soms op het onbehoorlijke af overgeschreven.

(...)

Zij [Middelkoop en Dollée, rechtbank] zouden kunnen zeggen dat ze alles keurig netjes met bronnen onderbouwd hebben. Wie er echter ook maar even wat beter naar kijkt, ziet dat die onderbouwing meestal flinterdun is, of dat hun stellingname op andere punten nagenoeg triviaal is.

The Deep State

(...)

Middelkoop en Dollee zien *The Deep State* als een structuur die al ruim een eeuw lang bezig is om een Angelsaksische werelddominantie te bereiken en gevestigde posities te bewaken. Het begon met de dromen van Cecil Rhodes over zo'n imperium dat geleid moest worden door het in zijn ogen superieure Britse ras. Na zijn dood ging een elitair clubje gefinancierd vanuit de nalatenschap van Rhodes aan de slag. Dit hebben Middelkoop en Dollee opgestoken bij de historicus Carroll Quigley, die er na lang onderzoek een omvangrijk werk over schreef: *Tragedy and Hope*.

We kunnen ons ernstig afvragen of de auteurs die 1300 pagina's van Quigley zelf wel hebben gelezen, want ze prijzen het vooral aan door te verwijzen naar hoe Willard Cleon Skousen het boek in zijn eigen *The Naked Capitalist* (1970) de hemel in prees. In dat boek citeert Cleon Skousen overmatig uit het werk van Quigley, maar trekt er desondanks conclusies uit die Quigley absoluut niet aanstonden. Sowieso was Quigley helemaal niet gelukkig met de manier waarop allerlei complotdenkers met zijn boek omgingen. (...) Quigley stelt zelfs dat de politieke positie van Skousen verdacht veel overeenkomsten heeft met het 25-punten programma van de nazi's. Niet erg fraai van Middelkoop en Dollee om dit niet te vermelden, maar misschien wisten ze het niet, we hoeven immers niet overal opzet achter te vermoeden.

Natuurlijk was Quigley niet de enige die sprak over *Deep State*-achtige elites. Middelkoop en Dollee geven eerder wat citaten van politici die er aan refereerden zoals een burgemeester van New York, John F. Hylan: (...)

Ook leuk is dit volgende citaat, een zinnetje uit een speech die senator William Jenner in 1954 in de Senaat hield (...)

En daarna een bekende van Walter Rathenau, oorspronkelijk in de *Neue Freie Presse* (1909), later overgenomen in zijn boek *Zu Kritik der Zeit* (1912) – Middelkoop en Dollee maken een potje van de bronvermelding.

“Circa 300 mannen, die elkaar kennen en zelf hun opvolgers benoemen, bestemmen het lot van deze wereld. Hun macht bestaat bij de gratie van absolute geheimhouding.”

Dit is de bron van de complottheorie die bekend staat als *Committee of 300* of *The Olympians*. In *Patronen van Bedrog* vergeten Middelkoop en Dollee op te merken dat deze uitspraak vaak door antisemieten is aangevoerd als bewijs voor het bestaan van een Joodse samenzwering. Rathenau was immers zelf Joods en zou hier dus heel openhartig zijn geweest. Sowieso hebben ze weinig aandacht voor de antisemitische kantjes die vaak aan dit soort theorieën hangen, dat doen ze waarschijnlijk bewust en misschien met de beste bedoelingen, maar net als Hendriks in zijn bespreking in de NRC vind ik dit zinnetje in hun nawoord dan toch wel weer erg ongelukkig:

We hebben in dit boek ook bewust afstand gehouden van complottheorieën waarbij de oorsprong van de macht bij Jezuiten, zionisten of zelfs buitenaardse reptielen wordt gelegd, alhoewel de vele links naar Israël overduidelijk zijn.

False flags en 9/11

(...)

Als voorbeeld van een *false flag* komen de auteurs met Operation Northwoods. (...)

De subhoofdstukjes over 9/11 zijn tamelijk lachwekkend voor iemand die daar al meer over heeft gelezen. Middelkoop en Dollee zitten compleet op de lijn van *Architects and Engineers for 9/11 Truth* en hebben niet de moeite gedaan om de kritiek daarop te bekijken. (...) Middelkoop en Dollee schrijven doodleuk op dat ‘onomstotelijk wetenschappelijk bewijs’ voor de explosieven-theorie werd geleverd door een aantal hoogleraren. Dat zijn dan Steven E. Jones en Niels Marrit (die niet eens hoogleraar is) met hun verhaalje over nanothermiet. Dat is al lang geleden helemaal onderuit gehaald, maar op Metabunk is er recent nog weer aandacht aan geschonken om te onderzoeken hoe die dubieuze onderzoekjes nu eigenlijk tot stand kwamen.

Afghanistan

(...)

Nu ben ik geen expert op de recente geschiedenis van Afghanistan en omliggende regio, maar als je als leek zo makkelijk informatie kunt vinden, die het verhaal van Middelkoop en Dollee volkomen tegensprekt, en als je vaststelt dat zij met geen woord reppen over die kritiek, dan bewijst dat op zijn minst dat ze bijzonder oppervlakkig te werk zijn gegaan,

zich misschien hebben laten inpakken door andere complotdenkers, of dat ze bewust verzwijgen dat er stevige kritiek is op de versie die zij vertellen.

Propaganda

(...)

Beter goed gejat ...

Heel vaak worden in *Patronen van Bedrog* artikelen van de website GlobalResearch.ca opgevoerd als bron en je hoeft niet lang op die site rond te kijken om tot de conclusie te komen dat zo'n beetje elke complottheorie daar welkom is. Nu is het te makkelijk om alle artikelen van die site daarom maar als onzin af te doen, maar wie de moeite neemt om de artikelen op te zoeken waaraan de auteurs refereren zal zien dat het toch allemaal wel erg dubieus is. En dan zal je ook zien dat Middelkoop en Dollee wel heel vaak complete stukken tekst bijna letterlijk, wel vertaald, hebben overgenomen. De toch al lange citaten worden daarbij omarmd door stukken ogenschijnlijk eigen tekst die je echter ook bijna precies zo in de bron terugvindt. Je zou haast van plagiaat kunnen spreken.

Helemaal bont maken ze het op dit vlak bij vraag 74 in hoofdstuk 8, waar het grootste deel van de tekst, zes pagina's, bestaat uit letterlijke vertalingen van het beroemde artikel 'The CIA and the Media' van Carl Bernstein, zonder dat die als citaat zijn opgemaakt. Misschien 15 procent van dat stuk zou je als eigen tekst kunnen zien, een even groot deel als correct citaat, maar het overgrote deel bestaat uit letterlijk overgenomen tekst van Bernstein [zie hiervoor mijn tekstvergelijking (jpg, 6Mb); groene stukken correct geciteerd, blauw incorrect]. Tsja, als je plagiaat toch al niet zo'n groot probleem vindt, dan kun je misschien ook maar beter van een van de meest gerenommeerde journalisten jatten, dan zit het met de inhoudelijke kwaliteit van je verhaal in ieder wel goed ... [zie update]

Ook erg merkwaardig is de wijze waarop aan bronvermelding is gedaan, boeken staan er in met een url naar Amazon.com, in nogal wat links zitten tikfouten, en soms slaan de links in voetnoten totaal niet op wat er in de tekst staat. Ook geven de heren vaak niet de originele bronnen, maar liever verwijzingen naar krantenartikeltjes of opiniestukken die over die bronnen gaan, zodat er al een bepaald filter tussen zit.

Prutswerk

Er staat natuurlijk nog veel meer in het boek, met name over financiële operaties op wereldschaal, de dubieuze (?) rol van de Bank for International Settlements, goud en de dollar, maar daar weet ik niet zoveel van af. (...) Middelkoop heeft daar in eerder werk uitgebreid over geschreven, misschien heeft hij er wel echt verstand van, maar het komt op mij ook allemaal wat overdreven en eenzijdig over. En ik houd daarbij dan toch ook maar in gedachten dat ze in *Patronen van Bedrog* dit soort pareltjes hebben opgenomen:

“Een oud-CIA-agent Bill Oxley onthulde in 2017 op zijn sterfbed dat zijn organisatie de hand had gehad in de moord op de reggae-artiest Bob Marley in 1981.”

Middelkoop en Dollee verwijzen hiervoor in een voetnoot naar een artikeltje op de website van een Zimbabwaanse krant, waar verder geen bronnen worden genoemd. Een beetje kritische onderzoeker heeft natuurlijk binnen luttele seconden gevonden dat het om een *hoax* van een beruchte *fake news* website gaat (Snopes). Als ze dit soort overduidelijke *hoaxes* al niet doorzien, hoe serieus moeten we hun onderzoeksvaardigheden dan überhaupt nemen?

Wat doet dit boek trouwens bij de Amsterdam University Press (AUP), je zou het eerder verwachten bij een uitgever die wel meer complotfantasieën uitgeeft. Op de website van AUP omschrijven zichzelf als “een uitgeverij gespecialiseerd in toonaangevende non-fictie voor algemeen geïnteresseerde lezers en voor wetenschappers” en kom je mooie woorden tegen als “kritische betrokkenheid”, “Doel is wetenschappelijke inzichten adequaat en snel te verspreiden”, “inhoudelijke kwaliteit”, “verspreiden van kennis over zaken die in de belangstelling staan onder een breed publiek”. De lezer zal wel doorhebben dat ik van mening ben dat *Patronen van Bedrog* niet bepaald in dit plaatje past.

Patronen van bedrog is niet bepaald origineel, het bestaat uit hervertelde complotflodders en kritiekloos overgenomen desinformatie. En dat allemaal erg slordig opgeschreven. Eigenlijk alleen leuk als je er een puzzel van maakt: hoe snel kun je van een stellige bewering uit het boek die ernstig naar complottheorieën riekt, de weerlegging vinden. Op Twitter verheugde Middelkoop zich erover dat allerlei fact-checkers onbezoldigd meehelpen om foutjes in zijn boek te vinden en dat de volgende drukken nog ‘strakker’ zou worden; hij mag de redactie van Kloptdatwel wel mailen voor de lange lijst met fouten die ik verder nog aantrof ...

Update 25 juni 2018 - plagiaat?

Kort na het publiceren van deze bespreking meldde ik ook bij uitgever AUP mijn vermoedens van overschrijfwerk van Middelkoop en Dollee uit het artikel van Bernstein. Ze zouden het serieus onderzoeken. Vorige week donderdag waren ze er uit: volgens de uitgeverij is er geen sprake van plagiaat.

(...)

2.5. Op 21 juni 2018 heeft de uitgever van Middelkoop Van Erp onder meer bericht:

Als antwoord op uw vragen doet het mij genoegen het volgende te kunnen zeggen als reactie op uw bericht over het boek *Patronen van bedrog*, van Willem Middelkoop en Tim Dollee.

Nadere beschouwing van de teksten in Hoofdstuk 8, bij vraag 74, op p. 250/251, over het artikel van Carl Bernstein geeft geen aanleiding tot de conclusie dat sprake zou zijn van plagiaat.

Die passages in de context van het hele stuk lezend, is overduidelijk dat ze verwijzen naar dat Rolling Stone artikel van hem. Weliswaar worden de zinnen (in vertaling) geparafraseerd weergegeven, maar de link naar de bron wordt duidelijk gelegd. Zowel op p. 248, 249 en 251 wordt duidelijk vermeld dat het om Bernsteins bevindingen en om zijn informatie gaat.

Als iemand die passages geïsoleerd zou lezen, zonder de context, kan het zijn dat een lezer die (meerdere) verwijzingen mist. Daarom worden voor de zekerheid in de volgende

bijdruk die passages in citaatvorm opgenomen, met nog weer eens een extra bronvermelding daarbij.

Zoals u aan het eind van uw artikel op Kloptdatwel.nl aanbiedt zullen wij, namens de auteurs, de redactie benaderen met de vraag of zij de door u gesignaleerde fouten willen opsturen. Wij zorgen dan dat die bij de auteurs terecht komen.

Ik wil u hartelijk danken voor de inspanningen die u zich rond deze uitgave heeft getroost. Zoals u zelf al schrijft ligt de zaak niet zo ingewikkeld.

2.6. Op 22 juni 2018 heeft Amsterdam University Press per e-mail de redactie van de website Kloptdatwel.nl verzocht de door Van Erp geconstateerde vermeende fouten in het boek 'Patronen van bedrog' aan haar toe te sturen, met de bedoeling die informatie door te geven aan de auteurs. Daarop heeft Van Erp dezelfde dag per e-mail geantwoord:

Mijn opmerking dat Middelkoop de redactie van Kloptdatwel wel mocht mailen voor een lijst met fouten die ik verder nog aantrof, gold hem persoonlijk. Gezien het feit dat hij mij op Twitter blockte nadat ik hem via die weg al op een aantal van die fouten wees – nog voordat ik mijn bespreking had gepubliceerd – maak ik op dat hij daar niet echt in geïnteresseerd is. Ik had het toch al enigszins ironische bedoelde aanbod waarschijnlijk ook wel anders verwoord als ik de block geconstateerd voordat mijn bespreking online ging.

U zult denk ik begrijpen dat ik na tweets als deze <https://twitter.com/wmiddelkoop/status/1006419579831246848> ook niet echt genegen ben om hem behulpzaam te zijn. U moet het vooralsnog dus doen met de fouten die ik in mijn stuk heb aangewezen, die ik in de comments daaronder tot dusver heb genoemd en die ik op Twitter heb geplaatst.

2.7. Op 19 augustus 2018 twitterde Middelkoop met een link naar een video op youtube:

WTF Video: Ex veteran CIA officer exposes it all: The Deep State, The Shadow Government, the role of the MSM, False Flags, Gladio, CIA and drugs and more, in 2-hour long presentation. (...)

2.8. Vijf minuten nadien twitterde de Stichting Skepsis:

Tsja, een van de vele complotdenkers op deze wereld. Deze doet alleen alsof hij hele pief was binnen de CIA, wat niet het geval is. Had je even kunnen uitzoeken, Willem, maar goed onderzoek is niet echt je ding, lijkt het wel (...)

2.9. Bij aangetekende brief van 2 november 2018 van zijn advocaat heeft Middelkoop Van Erp aansprakelijk gesteld voor alle schade die hij door zijn publicaties lijdt. Hij heeft voorts van hem verlangd dat hij de recensie van 12 juni 2018 inclusief de reacties en chats van zijn site verwijdert en dat hij ervoor zorgt dat deze niet meer via zoekmachines kunnen worden gevonden. Ook heeft hij hem laten sommeren zich in de toekomst niet meer op onrechtmatige wijze over zijn publicaties uit te laten. Verder heeft hij verlangd dat Van Erp op Kloptdatwel.nl en op twitter de volgende tekst publiceert: *Ik heb een recensie geschreven over het boek "Patronen van bedrog" van Willen Middelkoop en Tim Dollee. Ik neem hierbij afstand van hetgeen ik in mijn recensie heb geschreven en biedt de auteurs mijn verontschuldigen aan voor deze publicatie.* Ten slotte heeft hij een gerechtelijke

procedure aangezegd voor het geval dat Van Erp niet voor 12 november 2018 om 12:00 uur schriftelijk heeft bevestigd dat hij aan het bovenstaande gevolg zou geven.

2.10. Van Erp heeft geen gevolg gegeven aan de sommaties. Bij brief van 6 november 2018 heeft hij de advocaat van Middelkoop onder meer geschreven:

(...) Verderop schrijf ik: “Ook erg merkwaardig is de wijze waarop aan bronvermelding is gedaan, boeken staan er in met een url naar Amazon.com, in nogal wat links zitten tikfouten, en soms slaan de links in voetnoten totaal niet op wat er in de tekst staat.” Van die fouten zou ik zo voorbeelden kunnen geven, die staan op ‘de lijst’. Die lijst is natuurlijk nog enigszins virtueel, om hem concreet te maken, zou ik die fouten allemaal moeten verzamelen, vissen uit de aantekeningen die ik in het boek zelf heb gemaakt. Dat is wat bewerkelijk, maar ik had er best een flink aantal aan uw cliënt kenbaar willen maken, als hij zelf naar Kloptdatwel.nl had gemaïld en het niet aan zijn redacteur had overgelaten. (...)

2.11. Op 22 november 2018 heeft Van Erp getwitterd over de ‘lange lijst met fouten die ik verder nog aantrof’.

2.12. In een tweet van 22 november 2018 van de Stichting Skepsis over het boek is een hashtag toegevoegd: ‘#vandangelijstmetfouteninpatronenvanbedrog’.

2.13. Bij brief van 30 november 2018 heeft Van Erp aan de advocaat van Middelkoop onder meer bericht:

(...) Ik constateer nog maar een keer dat uw cliënt en ik een verschil van inzicht hebben over wat serieus te nemen bronnen zijn en hoe je niet serieuze bronnen moet gebruiken. Dit ligt op het gebied van meningsvorming, meningsuiting en journalistieke mores en die zaken kunnen prima publiekelijk bediscussieerd worden buiten de rechtszaal. Mocht u cliënt daadwerkelijk willen doorzetten tot een bodemprocedure, dan zie ik die met het volste vertrouwen tegemoet.

2.14. Op 22 december 2018 heeft Van Erp onder meer getwitterd:

Altijd vertederend om te zien hoe sommige users op Wikipedia de moeite doen om de biografieën van levende personen een beetje accuraat te houden, al is het maar het enige lemma dat ze bijhouden ...

Op dezelfde dag is de Wikipedia-pagina van Middelkoop door de Wikipedia-organisatie ‘op slot gezet’.

2.15. Op 11 maart 2019 heeft Van Erp op zijn website een in het Engels gestelde tekst geplaatst met de titel: *Sued by Willem Middelkoop over a review of his book Patronen van Bedrog (‘Patterns of Deception’)*. Op twitter heeft hij een link naar deze publicatie gedeeld. De tekst op de website begint zo:

On 12 June 2018, I published a book review of *Patronen van Bedrog*, a book written by Willem Middelkoop and Tim Dollee. The title translates into *Patterns of Deception*. In this review (published on Kloptdatwel.nl) I argue that this is not a very good book, to say the least. It repeats conspiracy theories thrown up by others and doesn’t look into those

critically at all. I also make a strong case that the book copies way more text from an article by Carl Bernstein than is usually accepted as a citation.
Middelkoop is not pleased with my review. (...)

3. Het geschil

3.1. Middelkoop vordert in zijn procesinleiding dat de rechtbank bij vonnis, uitvoerbaar bij voorraad:

1. voor recht verklaart dat Van Erp onrechtmatig jegens Middelkoop heeft gehandeld door het doen van een of meer uitlatingen – op zichzelf of in onderling verband beschouwd – in de in de procesinleiding genoemde publicaties;
2. Van Erp veroordeelt tot vergoeding van de door Middelkoop als gevolg van de onrechtmatige uitlatingen geleden schade, nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet;
3. Van Erp veroordeelt om binnen twee dagen na dit vonnis alle publicaties aangaande het boek en/of Middelkoop, waaronder de in de procesinleiding genoemde publicaties, van het internet en uit zoekmachines te verwijderen, althans die passages die zien op de hierna in de procesinleiding vermelde gronden genoemde publicaties [de rechtbank begrijpt: alle publicaties aangaande het boek en/of Middelkoop althans de passages die in de procesinleiding worden genoemd], op straffe van verbeurte van een dwangsom van € 5.000,00 voor iedere dag dat Van Erp hiermee in gebreke blijft,
4. Van Erp veroordeelt tot betaling van € 925,00 aan buitengerechtelijke kosten te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de datum van de procesinleiding tot aan de dag der voldoening,
5. Van Erp veroordeelt in de proceskosten, nakosten daaronder begrepen.

3.2. Volgens zijn akte van 5 juni 2019 heeft Middelkoop gevorderd dat de rechtbank voor recht verklaart dat Van Erp onrechtmatig heeft gehandeld door de uitlatingen te doen als bedoeld in de procesinleiding onder 4, 5, 16, 30 en 31. Hij heeft zijn eis aangepast in die zin dat de vordering ook ziet op de uitlatingen in de alinea's 3, 12, 13 en 16 van de akte. De rechtbank stelt vast dat het gaat om de volgende uitlatingen:

- de recensie in de blog van 12 juni 2018 (procesinleiding 4 en 5),
- de tweet van 5 juni 2018 (procesinleiding 16),
- de tweets van 22 november 2018 (procesinleiding 30 en 31),
- de Engelse tekst van 11 maart 2019 en de link naar die tekst op Twitter (akte 3),
- de tweet van 19 augustus 2018 (akte 12 en 13),
- de tweet van 22 december 2018 (akte 16).

3.3. Middelkoop legt het volgende aan zijn vorderingen ten grondslag. Hij stelt dat Van Erp al maanden, zelfs al voordat het boek is gepubliceerd, bezig is met een lastercampagne tegen hem, gericht op het beschadigen van zijn reputatie. Volgens Middelkoop heeft Van Erp daarbij de grenzen van het betamelijke overschreden, waarmee hij onrechtmatig heeft gehandeld in de zin van artikel 6:162 BW. Middelkoop betoogt dat de conclusie van Van Erp dat de bronvermelding in het boek “meestal flinterdun” is en dat het boek “stikt van de fouten” niet wordt gerechtvaardigd door de feiten. Daarbij komt dat Van Erp in zijn uitlatingen volgens Middelkoop de indruk heeft gewekt dat hij beschikt over een lange lijst van fouten in het boek, maar dat deze lijst niet bestaat. Bovendien heeft

Van Erp Middelkoop volgens hem ten onrechte beschuldigd van plagiaat, mede door zijn uitgeverij te benaderen. Hij heeft daaraan toegevoegd dat Middelkoop “plagiaat toch geen groot probleem zou vinden”. Tot slot voert Middelkoop aan dat Van Erp hem ten onrechte in verband brengt met antisemitisme door te schrijven dat Middelkoop “bewust weinig aandacht zou hebben voor de antisemitische kantjes die vaak aan dit soort theorieetjes hangen”. Middelkoop meent dat Van Erp onrechtmatig heeft gehandeld door zich op de hierboven aangegeven wijze uit te laten. Dat geldt voor de individuele uitlatingen en voor de diverse uitlatingen in hun onderlinge samenhang bezien. Uit die onderlinge samenhang blijkt volgens Middelkoop:

- a) dat Van Erp nog voor de publicatie van het boek al een tweet stuurde met een duidelijk vooringenomen mening, namelijk de voor het boek gebruikte bronnen wel onbetrouwbaar zouden zijn;
- b) dat Van Erp, zodra het boek uit was, zich specifiek heeft gefocust op het gericht en structureel zoeken naar vermeende fouten in het boek, waarvan hij vrijwel real time verslag deed via zijn Twitterfeed;
- c) dat Van Erp ondanks het feit dat hij geen fouten van betekenis vond, tegen beter weten in toch in zijn recensie meende te moeten schrijven dat het boek vol zou staan met fouten en de bronnen niet zouden kloppen, reden om het boek als ”broddelwerk” te beoordelen;
- d) dat Van Erp zonder enige grond meent te kunnen schrijven dat Middelkoop “geen moeite zou hebben met plagiaat” en Van Erp schrijft dat er “haast gesproken kan worden van plagiaat” waar hij citaten bespreekt;
- e) dat Van Erp, zodra hij klaar was met het checken van de tekst en de honderden bronnen, op eigen initiatief de uitgeverij heeft benaderd met de mededeling dat het boek vol zou staan met fouten en er sprake zou zijn van plagiaat, om te schermen met een lange lijst met fouten die hij verder nog heeft aangetroffen;
- f) dat Van Erp ook nadat duidelijk was geworden dat de lijst met fouten niet bestond onverminderd door is gegaan met het tweeten via verschillende kanalen over het bestaan van een lange lijst met fouten die hij verder nog had aangetroffen.

In de akte van 5 juni 2018, waarbij hij zijn eis heeft vermeerderd, voegt Middelkoop hier nog het volgende aan toe. De Engelse tekst van 11 maart 2019 is misleidend omdat daarin volgens Middelkoop ten onrechte de indruk wordt gewekt dat er al een vertaling met de titel ‘Patterns of Deception’ is uitgegeven. De tekst bevat uiterst negatieve en ongefundeerde waardeoordelen en een beschuldiging van plagiaat. Met de tweet van 19 augustus 2018 beperkt Van Erp zich volgens Middelkoop niet tot de feiten maar draagt hij bij aan de negatieve framing van Middelkoop. Middelkoop vermoedt voorts dat zijn Wikipedia-pagina op slot is gezet op instigatie van Van Erp, wat zou passen in de pogingen van Van Erp om hem waar mogelijk dwars te zitten.

3.4. Van Erp betwist dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan een onrechtmatige daad. Hij licht dat als volgt toe. Hij heeft een recensie geschreven waar hij achter staat en hij heeft bovendien uitgebreid de feiten en de bronnen van het boek nagetrokken. Hij heeft zijn mening geventileerd, gewezen op fouten in het boek en bronnen in twijfel getrokken. Daarbij heeft hij zijn standpunten onderbouwd. Volgens hem heeft hij in wezen met Middelkoop een verschil van mening over de kwaliteit van zijn boek. Van Erp betwist dat hij Middelkoop heeft belasterd. Voorts is het volgens Van Erp niet aannemelijk dat Middelkoop als gevolg van zijn handelen schade heeft geleden.

4. De beoordeling

4.1. Als de vordering van Middelkoop wordt toegewezen, dan wordt daarmee de vrijheid van meningsuiting van Van Erp beperkt. Zo'n beperking moet bij de wet zijn voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld ter bescherming van de goede naam of de rechten van anderen (artikel 10 lid 2 EVRM). Van een beperking die bij de wet is voorzien, is sprake als de publicaties van Van Erp onrechtmatig zijn jegens Middelkoop. Om uit te maken of dat het geval is, moeten de wederzijdse belangen worden afgewogen. Het belang van Middelkoop is erin gelegen dat zijn eer en goede naam niet lichtvaardig worden aangetast. Het belang van Van Erp is dat hij zich in het openbaar kritisch, informerend, opiniërend en waarschuwend moet kunnen uitlaten. Daarbij geldt dat waardeoordelen in beginsel vrij zijn en dat een waardeoordeel alleen als het geen enkele basis heeft, excessief en daarom onrechtmatig kan zijn. Welk van de tegenstrijdige belangen, die in beginsel gelijkwaardig zijn, de doorslag behoort te geven, hangt af van de omstandigheden van het geval.

4.2. Middelkoop heeft zich met zijn boek over de werking van de *Deep State* begeven in een debat waarin hij reacties met een scherpe toon en inhoud mocht verwachten, zowel omdat het onderwerp daartoe naar zijn aard uitnodigt als omdat Middelkoop een zekere bekendheid geniet en zichzelf beschouwt als een 'contrair denker'. Van Erp heeft een blog over het boek geschreven en hij heeft erover getwitterd. Het is voor beide partijen en voor het publiek duidelijk dat Van Erp in dit blog en in zijn tweets zijn mening en een waardeoordeel over het boek geeft. Aan Van Erp komt daarbij een grote vrijheid toe. De strekking van de recensie van Van Erp is dat in het boek *Patronen van Bedrog* volgens Van Erp complottheorieën worden verkondigd op basis van bronnen die onvoldoende grond voor die theorieën geven. Van Erp onderbouwt dit standpunt aan de hand van voorbeelden uit het boek. Hij gaat in op de waarde die kan worden toegekend aan een citaat van een burgemeester van New York John F. Hylan, op de betekenis van een citaat van senator William Jenner, op de vraag of *Operation Northwoods* kan worden beschouwd als *false flag*, op de vraag of 'onomstotelijk wetenschappelijk bewijs' de explosieentheorie heeft aangetoond (dat is de theorie dat de Twin Towers op 11 september 2001 zijn ingestort door van tevoren aangebrachte explosieven) en op de achterliggende reden voor de Amerikaanse inval in Afghanistan. Ook wijst hij op enkele specifieke vermeldingen in het boek die volgens hem onjuist zijn, waaronder bronvermeldingen. Aan de hand hiervan zet Van Erp uiteen waarom hij *Patronen van Bedrog* geen goed boek vindt. Hij gebruikt daarbij argumenten waarop Middelkoop kan reageren in het publieke debat, bijvoorbeeld op twitter of in andere media. Middelkoop kan daarbij, zoals hij in deze procedure doet, op de argumenten van Van Erp ingaan en toelichten dat deze naar zijn oordeel zwak of onjuist zijn. Ook kan hij erop wijzen dat argumentatie volgens hem ontbreekt en hij kan erop wijzen dat deskundigen van gezag zijn boek wel goed vinden. Het is dan aan het publiek om te beoordelen of het meer waarde hecht aan het boek van Middelkoop of aan de recensie van Van Erp. Van Erp gebruikt in zijn uitlatingen zo nu en dan sterke en laatdunkende bewoordingen. In het debat nemen de partijen over en weer een onwelwillende houding aan. Daarbij gaan zij echter niet zo ver dat zij de grenzen van het betamelijke overschrijden. Dit alles leidt tot het oordeel dat Van Erp niet onrechtmatig heeft gehandeld door de gewraakte uitlatingen in zijn blogs en in zijn tweets te doen.

4.3. Dit oordeel wordt niet anders doordat Van Erp heeft verklaard en blijft verklaren dat hij beschikt over ‘een lange lijst met fouten’, maar niet bereid is een dergelijke lijst met een opsomming van bijvoorbeeld tien fouten te publiceren of aan Middelkoop of zijn uitgever ter beschikking te stellen. Die verklaring van Van Erp kan zeker in de context van het blog worden beschouwd als een overdrijving die niet letterlijk hoeft te worden opgevat, ook niet nadat de vraag of Van Erp daadwerkelijk over een dergelijke lijst beschikt een eigen leven is gaan leiden. Het gebruik van een dergelijke stijlfiguur staat Van Erp vrij. Het staat Van Erp eveneens vrij om als recensent vooringenomen te zijn en om op zoek te gaan naar fouten in het boek. Ook staat niets eraan in de weg dat hij de uitgever van het boek benadert met commentaar op het boek.

4.4. Voor zover Van Erp Middelkoop in zijn recensie al heeft beschuldigd van plagiaat, heeft hij naar het oordeel van de rechtbank duidelijk gemaakt waarop hij die beschuldiging baseert, namelijk op het citeren uit het werk van Carl Bernstein op een wijze die volgens Van Erp te uitvoerig is en aanleiding kan geven tot misverstand over de herkomst van de tekst. Van Erp heeft daarbij de teksten van Middelkoop vergeleken met die van Bernstein en daarvan gedetailleerd verslag gedaan. De uitgever van Middelkoop heeft in antwoord op vragen van Van Erp hierover verklaard dat Middelkoop volgens haar (de uitgever) geen plagiaat heeft gepleegd, maar dat “voor de zekerheid in de volgende bijdruk die passages in citaatvorm [worden] opgenomen, met nog weer eens een extra bronvermelding daarbij.” Op grond hiervan oordeelt de rechtbank dat de uitlatingen van Van Erp over plagiaat voldoende zijn beargumenteerd. Met de opmerking dat Middelkoop plagiaat toch al niet zo’n groot probleem vindt, heeft Van Erp weliswaar de grenzen van het betamelijke opgezocht, maar gezien de grote vrijheid die hem als recensent toekomt, is hij daar niet overheen gegaan.

4.5. De uitlatingen van Van Erp over de Wikipedia-pagina van Middelkoop hebben niet direct betrekking op het boek *Patronen van Bedrog* en de recensie over dat boek. Middelkoop vermoedt dat zijn Wikipedia-pagina is geblokkeerd voor reacties op instigatie van Van Erp. Volgens Middelkoop is dit schadelijk voor zijn reputatie. Voor zover Middelkoop stelt dat Van Erp met zijn tweets van 22 december 2018 insinueert dat hij op een onjuiste manier bezig is zijn persoonlijke Wikipedia-pagina bij te houden, is die stelling niet voldoende toegelicht, zodat deze niet tot toewijzing van de vorderingen kunnen leiden. Voor zover Middelkoop stelt dat zijn Wikipedia-pagina is geblokkeerd ‘op instigatie’ van Van Erp is deze stelling eveneens onvoldoende toegelicht, terwijl die stelling bovendien niet uitmondt in enige vordering.

4.6. Afweging van de wederzijdse belangen van de partijen brengt de rechtbank aldus tot het oordeel dat het grondrecht van Van Erp om zich in het openbaar kritisch, informerend, opiniërend en waarschuwend te kunnen uitlaten zwaarder moet wegen dan het grondrecht van Middelkoop op bescherming van zijn eer en goede naam, zodat de uitlatingen van Van Erp niet onrechtmatig zijn. De vorderingen van Middelkoop zullen daarom worden afgewezen.

4.7. Middelkoop zal als de in het ongelijk gestelde partij in de proceskosten worden veroordeeld. De kosten aan de zijde van van Erp worden begroot op € 297,00 aan griffierecht en € 1.086,00 aan salaris voor de advocaat (2 punten, tarief II).

5. De beslissing

De rechtbank

5.1. wijst de vorderingen af,

5.2. veroordeelt Middelkoop in de proceskosten, aan de zijde van van Erp tot op heden begroot op € 1.383,00.

Dit vonnis is gewezen door mr. G.J. Meijer en in het openbaar uitgesproken op 18 november 2019.